

Den Haag

ADVIEZEN – Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag 2

Gemeente Den Haag, 12 maart 2025

Locatie:

Spui C01.09

Aanwezig:

Margien Oepts

Plv. voorzitter

Frederik Pöll

Lid

Joris Molenaar

Lid

Secretaris:

Marco de Rover

A. HAMERSTUKKEN

De commissie is akkoord gegaan met de adviezen uit de ter plekke voorgelegde hamerstukkenlijst(en):

Hamerstukkenlijst voor vaststelling op 12 maart 2025

B. BESPREEKSTUKKEN

De commissie heeft over onderstaande plannen geadviseerd. De adviezen zijn ter plekke vastgesteld.

1 Balistraat 1A en Javastraat 130

20250312 B/2024-09291

Bouwen: het veranderen van de bovenste 3 verdiepingen van het kantoor Balistraat 1A en de Javastraat 130 tot 4 woningen, het plaatsen van een balkon en diverse andere wijzigingen.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het plan betreft een karakteristiek pand, gelegen in het rijksbeschermd stadsgezicht Archipelbuurt en Willemspark II. Bij een karakteristiek pand dient de kapvorm en de indeling van de gevel qua uiterlijk zo veel mogelijk in stand te worden gehouden. Het utilitaire karakter kenmerkt zich in een sterk en eenvoudig beeld. Door de aanpassingen aan de voorgevel, waarbij de franse balkons en de dubbele deuren zijn verwijderd, is het gevelbeeld teruggebracht naar de oorspronkelijke staat. Met de voorgestelde gevelindeling aan de Balistraat behoudt het pand zijn oorspronkelijke utilitaire karakter, en is daarmee akkoord. De begane grondverdieping valt buiten deze aanvraag en de commissie vraagt dit in beeld en tekst duidelijk te maken of de huidige bestaande toestand te tekenen.

Aan de achtergevel ter hoogte van de kapverdieping is de bestaande dakkapel versmald en aan beide zijden daarnaast voorzien van een frans balkon met dubbele deur die door de bestaande kroonlijst steekt. De commissie reageert positief over het verwijderen van het balkon, maar acht het geheel nog steeds atypisch bij het karakter van het pand en blijft bij haar standpunt dat teveel onderbrekingen van de bestaande kroonlijst onwenselijk is. Het behoud van de kroonlijst en cultuurhistorische waarde van het rijksbeschermd stadsgezicht, weegt voor de commissie zwaarder dan de interne indeling. Daarom vraagt de commissie om een keuze te maken, of de twee franse balkons aan de achterzijde te maken, waarbij de zijgevel ongewijzigd blijft, wat betekent dat de verbreding van de dubbele deuren daar niet mogelijk is. Of er wordt gekozen voor een enkele doorbreking aan de achterzijde en het verbreden van de openingen in de zijgevel. De commissie beschouwt deze twee voorstellen als een minder grote aantasting van het karakter van het pand.

De tekst 'nieuw balkon' dient uit de plattegrondtekening te worden verwijderd.

De commissie acht de vervanging van de bestaande houten kozijnen in het pand op Javastraat 130 voorstelbaar. Echter vraagt zij om de detaillering nauwkeurig af te stemmen op de bestaande situatie. Een kenmerkend aspect van de architectuur van het pand op de Javastraat zijn de lijsten rondom de kozijnen, wat tevens bij een kozijn aan de Balistraat voorkomt, de commissie vraagt om deze zowel in de bestaande situatie als in de nieuwe situatie nauwkeurig ook in detail te tekenen en de kozijnvernieuwing hierop af te stemmen. Daarnaast kan de commissie niet instemmen met het hekwerk wat in dit voorstel op de lijst geplaatst wordt, het hekwerk dient binnen de lijst geplaatst te worden om het lijstwerk van de oorspronkelijke architectuur niet te onderbreken.

Tot slot vraagt de commissie om een zorgvuldige en complete detaillering van alle kozijnen aan te leveren en een duidelijke en volledige kleur- en materiaalstaat, waarin de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren voorzien zijn van een nummercodering.

2 Balistraat 1A en Javastraat 130

20250312 B/2024-09291

Cultuurhistorie: het veranderen van de bovenste 3 verdiepingen van het kantoor Balistraat 1A en de Javastraat 130 tot 4 woningen, het plaatsen van een balkon en diverse andere wijzigingen.

Niet akkoord

Het bouwplan is beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

Het plan betreft een karakteristiek pand, gelegen in het rijksbeschermd stadsgezicht Archipelbuurt en Willemspark II. Bij een karakteristiek pand dient de kapvorm en de indeling van de gevel qua uiterlijk zo veel mogelijk in stand te worden gehouden. Het utilitaire karakter kenmerkt zich in een sterk en eenvoudig beeld. Door de aanpassingen aan de voorgevel, waarbij de franse balkons en de dubbele deuren zijn verwijderd, is het gevelbeeld teruggebracht naar de oorspronkelijke staat. Met de voorgestelde gevelindeling aan de Balistraat behoudt het pand zijn oorspronkelijke utilitaire karakter, en is daarmee akkoord. De begane grondverdieping valt buiten deze aanvraag en de commissie vraagt dit in beeld en tekst duidelijk te maken of de huidige bestaande toestand te tekenen.

Aan de achtergevel ter hoogte van de kapverdieping is de bestaande dakkapel versmald en aan beide zijden daarnaast voorzien van een frans balkon met dubbele deur die door de bestaande kroonlijst steekt. De commissie reageert positief over het verwijderen van het balkon, maar acht het geheel nog steeds atypisch bij het karakter van het pand en blijft bij haar standpunt dat teveel onderbrekingen van de bestaande kroonlijst onwenselijk is. Het behoud van de kroonlijst en cultuurhistorische waarde van het rijksbeschermd stadsgezicht, weegt voor de commissie zwaarder dan de interne indeling.

Daarom vraagt de commissie om een keuze te maken, of de twee franse balkons aan de achterzijde te maken, waarbij de zijgevel ongewijzigd blijft, wat betekent dat de verbreding van de dubbele deuren daar niet mogelijk is. Of er wordt gekozen voor een enkele doorbreking aan de achterzijde en het verbreden van de openingen in de zijgevel. De commissie beschouwt deze twee voorstellen als een minder grote aantasting van het karakter van het pand.

De tekst 'nieuw balkon' dient uit de plattegrondtekening te worden verwijderd.

De commissie acht de vervanging van de bestaande houten kozijnen in het pand op Javastraat 130 voorstelbaar. Echter vraagt zij om de detaillering nauwkeurig af te stemmen op de bestaande situatie. Een kenmerkend aspect van de architectuur van het pand op de Javastraat zijn de lijsten rondom de kozijnen, wat tevens bij een kozijn aan de Balistraat voorkomt, de commissie vraagt om deze zowel in de bestaande situatie als in de nieuwe situatie nauwkeurig ook in detail te tekenen en de kozijnvernieuwing hierop af te stemmen. Daarnaast kan de commissie niet instemmen met het hekwerk wat in dit voorstel op de lijst geplaatst wordt, het hekwerk dient binnen de lijst geplaatst te worden om het lijstwerk van de oorspronkelijke architectuur niet te onderbreken.

Tot slot vraagt de commissie om een zorgvuldige en complete detaillering van alle kozijnen aan te leveren en een duidelijke en volledige kleur- en materiaalstaat, waarin de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren voorzien zijn van een nummercodering.

3 De Heemstraat 290

20250312 B/2024-15655

Bouwen: het vergroten van de woning De Heemstraat 290 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw op deze woning voorstellen maar zij stemt nog niet in met de architectonische uitwerking.

Onderhavige opbouw is de eerste op deze architectonische eenheid en daarmee leidend voor toekomstige dakopbouwen op dit ensemble en beide naastgelegen ensembles.

De commissie waardeert het onderzoek dat is gedaan, wat leidt tot een dakopbouw met een kap aan de voorgevel in combinatie met een rechte achtergevel. Zij reageert positief op de hoofdpzet.

De commissie acht een dakkapel op het voordakschild mogelijk, maar vindt deze te fors en vraagt om aanpassing in zowel breedte als hoogte. Zij vraagt het type dakkapel van het eerdere voorstel aan te houden. Op basis van een studie van de achtergevel van dit blok, is de materiaalkeuze afgestemd op de architectuur en passend bij onderliggende bebouwing.

Hierdoor kan de commissie in dit specifieke geval instemmen met een afwerking van de achtergevel in stucwerk in dezelfde kleur als de onderbouw. Het hekwerk van het dakterras ligt nu op onvoldoende afstand van de zij- en achterkant van het dakterras, en is daarmee akkoord.

De commissie constateert dat de details en de specificaties van de dakvensters ontbreken en de gevelaanzichten en details van de wachtgevels. Voor de wachtgevel is stofgrijs de passende kleur. Deze dienen te worden toegevoegd. De commissie vraagt ook om een detail van de aansluiting van de dakkapel op de natuurleien voor een goede borging.

De commissie vraagt aandacht voor een goede detaillering van de deklijst rondom.

De commissie vraagt om een volledige kleur- en materiaalstaat aan te leveren, waarin de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren ook voorzien zijn van een nummercodering.

4 Fuchsiastraat 140

20250312 B/2024-17272

Bouwen: het vergroten van de woning Fuchsiastraat 140 door het maken van een dakopbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw op deze woning voorstellen, maar zij stemt niet in met de gekozen hoofdopzet. Zij kan wel instemmen met de architectonische uitwerking.

Eerder is op dit blok een dakopbouw door de commissie geaccordeerd in een soortgelijke positie voor woning nummer 180. Deze dakopbouw is leidend voor een toekomstige dakopbouw op deze woning. De hoofdopzet van dit plan dient in de aansluiting in hoogte van de voor- en achtergevel overeen te komen met deze dakopbouw en geborgd te worden op tekening. Een individuele afwijking in verdiepingshoogte dient achter het gevelbeeld te worden opgelost. De commissie vraagt daartoe een toekomstbeeld te schetsen, zo kan een naadloze aansluiting van de dakopbouwen op elkaar en daarmee een geslaagd toekomstbeeld worden gegarandeerd.

De getekende verschijningsvorm van de voorgevel is passend voor een tussenwoning naast de hoekwoning. Het kozijn boven de erker dient echter in hoogte aan te sluiten op het naastgelegen grote kozijn.

5 Gagelplein 62

20250312 B/2024-17687

Bouwen: het vergroten en veranderen van de woning Gagelplein 62 door het maken van een dakopbouw met dakterras, het maken van een constructieve doorbraak en het plaatsen van een trap.

Akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

Het ontwerp is gelegen op het hoekpand van een karakteristiek bouwblok in de wijk. Het plastisch vormgegeven metselwerk binnenblok wordt omgeven door een buitenring van bebouwing. Onderhavig hoekpand bevindt zich in het verlengde van de verbijzonderde poort in de buitenring en vormt met het tegenovergelegen pand op de hoek een tweede stedenbouwkundig accent.

De commissie spreekt haar waardering uit voor de zorgvuldige aanpak van het plan. De vormgeving van de opbouw doet recht aan de oorspronkelijke architectuur. Zoals bij de poortwoning de eerste en tweede verdieping gelijk zijn, zijn in dit blok de begane grond en de eerste verdieping gelijk. Dat gegeven vraagt om de nieuwe laag van de dakopbouw als een attiek te behandelen. De lagere bouwhoogte van de opbouw en de licht terugliggende voorgevel voorbij de ronding van de toren zijn daarin passend. Ook het behoud van de bestaande metselwerk rand met afdekking zijn passend binnen het initiatief. Het doorzetten van de metselwerk rand in het torendeel is een logische keuze omdat het daarmee doorloopt in de recht opgetrokken kopgevel.

De attiek is van invloed op de afmeting (hoogte) en ritmiek van de raamopeningen. In onderhavig voorstel volgen de gelijke raamopeningen een eigen zelfstandig ritme. De raamopeningen in de ronding zijn wel voorstelbaar met gelijke afmeting, zo dragen ze bij aan het accent dat de toren in het gevelaanzicht is.

De commissie constateert dat de getekende indeling en kleurstelling van de ramen in werkelijkheid niet meer overeenkomt met de oorspronkelijke situatie. Voor het herstellen van de samenhang binnen het pand is het herstellen van de oorspronkelijke indeling van de kozijnen in het bestaande pand passend. Het behoud van de huidige witte kleur van het kozijn op de eerste verdieping (woonkamerraam) zorgt voor behoud van de eenheid binnen het blok van de begane grond en eerste verdieping.

De commissie kan instemmen met de zinken lek- en dekljsten, zij dienen in vormgeving wel aan te sluiten op de bestaande rechte daklijst. De zonwering met een afgeronde kast van boven in de monumentgroene kleur is passend, evenals de verholten ventilatieroosters.

6 Hobbemaplein 99

20250312 B/2024-01924

Bouwen: het veranderen van de winkel Hobbemaplein 99 door het plaatsen geurafvoerkanaal.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan niet instemmen met de voorgestelde plaatsing van het afvoerkanaal.

De commissie constateert dat anders dan in tekst op tekening is gesteld, het kanaal wel degelijk goed zichtbaar is vanuit de Bakhuizenstraat. Daarnaast is het kanaal en het verloop van het kanaal nadrukkelijk zichtbaar aanwezig vanuit de algemene ruimte van het binnengebied. De kwaliteit van de (buiten)ruimtes grenzend aan het kanaal is duidelijk afgenomen.

De commissie vraagt de mogelijkheden voor een plaatsing van het kanaal intern door het gebouw te onderzoeken. Enkel wanneer een plaatsing in het gebouw onmogelijk is, is een kanaal aan de buitenzijde denkbaar waarbij het kanaal dient te worden mee-ontworpen als integraal onderdeel van de architectuur van het gebouw. Er dient zorgvuldig te worden aangesloten op bestaande gevelvlakken, met voldoende kwaliteit van de gebruikte materialen en in een gebouwseigen kleurstelling.

De commissie merkt op dat er onduidelijkheid is over de maatvoering op tekening van het kanaal in combinatie met het aanwezige kanaal waartegen het is geplaatst. Maatvoering dient juist en duidelijk op tekening te worden verwerkt voor een goede beoordeling.

7 Loosduinse Hoofdstraat 107

20250312 B/2024-16568

Bouwen: het renoveren en veranderen van de woningen Loosduinse Hoofdstraat 107 door het maken van een dakopbouw en een aanbouw.

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan zich een dakopbouw op deze woning voorstellen, maar zij stemt niet in met de gekozen hoofdopzet en architectonische uitwerking.

De commissie pleit voor behoud van de huidige trapopgang naar de zolderverdieping en vraagt om een aansluiting van de voorgestelde kap op dit bestaande bouwdeel. De aansluiting van het platte dak van de opbouw onder de bestaande nokvorst is voorstelbaar. De dakuitbouw aan de rechter zijgevel is functioneel niet noodzakelijk en onwenselijk, de kapvorm is er minder herkenbaar door en er ontstaat een onrustig gevelbeeld. De commissie verzoekt deze te laten vervallen. De commissie vraagt om de dakhelling van de kap aan te geven.

De vormgeving van de dakuitbouw naar het dakterras is akkoord. Het hekwerk dient binnen de contour van de kap te liggen en iets van de achtergevel te worden geplaatst. Het plaatsen van vijf dakvensters in de bestaande kap en dwarskap aan de voorzijde vormt een overdaad.

De beide dakvensters in de dakschilden van de dwarskap zijn niet wenselijk, zij zijn op die plek te prominent in het gevelbeeld aanwezig. In de langskap vraagt de commissie het aantal te minimaliseren.

De commissie kan in stemmen met het vervangen van de bestaande stalen kozijnen mits in een passend product. De indeling, profilering en detaillering als oorspronkelijk dient bij de te maken toestand zo dicht mogelijk te worden benaderd, daarvan is met het voorliggende voorstel geen sprake.

De commissie kan instemmen met het toepassen van verholen ventilatieroosters boven de kozijnen, maar vraagt zich af of het getekende detail KO01-V realiseerbaar is in de uitvoering. Dit dient nader en in combinatie met het nieuwe kozijn onderzocht te worden.

8 Papestraat 30 1

20250312 B/2024-07051

Bouwen: het veranderen en vergroten van de woning Papestraat 30 1 door het maken van een dakopbouw met dakterras en interne aanpassingen..

Niet akkoord

Het bouwplan is getoetst aan de Welstandsnota.

De commissie kan op deze specifieke locatie binnen het rijksbeschermd stadsgezicht Centrum instemmen met de aanpassing van de bestaande kapverdieping en met de toevoeging van de voorgestelde kap en dakterras. De architectonische uitwerking is verre van volledig en dient compleet te worden gemaakt, inclusief detaillering.

De straat wordt gekenmerkt door een overwegend homogene bebouwing van individuele panden van drie bouwlagen met een kap. De historisch-ruimtelijke structuur is, in samenhang met de schaal van de bebouwing, van belang. De huidige kap vormt een logische beëindiging van het pand. De voorgestelde nieuwe kap met dakterras op een extra verdieping is binnen de bebouwingstypologie en binnen de variatie in de straatwand een logische toevoeging en passend binnen de cultuurhistorische waarden van het rijks beschermd stadsgezicht. De commissie merkt op dat het toevoegen van een extra laag bij dit specifieke pand voorstelbaar is maar geen precedent is voor de directe omgeving.

De commissie vraagt om een precieze uitwerking van de bestaande toestand aansluitend op de belendingen om de extra laag en de kapverdieping in relatie met de bestaande buurpanden op een goede manier te kunnen beoordelen. Het betreft een karakteristiek pand in een straatwand met individuele panden dat vraagt om een nauwkeurige inpassing tussen de belendende panden met aandacht voor de vormgeving van de (zichtbare) zijgevels.

De commissie vraagt om de dakhelling van de kap aan te geven.

Het hekwerk van het dakterras dient binnen de contour van de kap te liggen, de positie ten opzichte van de achtergevel is akkoord.

De commissie merkt nogmaals op dat voor een goede beoordeling de detaillering compleet dient te worden gemaakt en juist dient te worden getekend.

De commissie vraagt om een duidelijke en volledige kleur- en materiaalstaat aan te leveren, waarin ook de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren voorzien zijn van een nummercodering.

9 Papestraat 30 1

20250312 B/2024-07051

Cultuurhistorie: het veranderen en vergroten van de woning Papestraat 30 1 door het maken van een dakopbouw met dakterras en interne aanpassingen..

Niet akkoord

Het bouwplan is beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming 'Waarde-Cultuurhistorie'.

De commissie kan op deze specifieke locatie binnen het rijksbeschermd stadsgezicht Centrum instemmen met de aanpassing van de bestaande kapverdieping en met de toevoeging van de voorgestelde kap en dakterras. De architectonische uitwerking is verre van volledig en dient compleet te worden gemaakt, inclusief detaillering.

De straat wordt gekenmerkt door een overwegend homogene bebouwing van individuele panden van drie bouwlagen met een kap. De historisch-ruimtelijke structuur is, in samenhang met de schaal van de bebouwing, van belang. De huidige kap vormt een logische beëindiging van het pand. De voorgestelde nieuwe kap met dakterras op een extra verdieping is binnen de bebouwingstypologie en binnen de variatie in de straatwand een logische toevoeging en passend binnen de cultuurhistorische waarden van het rijks beschermd stadsgezicht. De commissie merkt op dat het toevoegen van een extra laag bij dit specifieke pand voorstelbaar is maar geen precedent is voor de directe omgeving.

De commissie vraagt om een precieze uitwerking van de bestaande toestand aansluitend op de belendingen om de extra laag en de kapverdieping in relatie met de bestaande buurpanden op een goede manier te kunnen beoordelen. Het betreft een karakteristiek pand in een straatwand met individuele panden dat vraagt om een nauwkeurige inpassing tussen de belendende panden met aandacht voor de vormgeving van de (zichtbare) zijgevels.

De commissie vraagt om de dakhelling van de kap aan te geven. Het hekwerk van het dakterras dient binnen de contour van de kap te liggen, de positie ten opzichte van de achtergevel is akkoord.

De commissie merkt nogmaals op dat voor een goede beoordeling de detaillering compleet dient te worden gemaakt en juist dient te worden getekend.

De commissie vraagt om een duidelijke en volledige kleur- en materiaalstaat aan te leveren, waarin ook de specificaties van alle materialen zijn opgenomen en de kleuren voorzien zijn van een nummercodering.

Margien Oepts

Piv. voorzitter Adviescommissie omgevingskwaliteit en cultureel erfgoed Den Haag